

‘Kader planlaması’ müfredata eklenmelidir

Varsa, 'kader planı'na karşı bir plan yapmak zor değil. Okullara çeşitli dersler eklenerek, bu başarılabilir. İşte çoğu zorunlu olması gereken derslerle ilgili müfredat önerilerim...

Akin Atauz

11/03/2023

aatauz@yahoo.com

Kader sözcüğünü herkes çocukluğundan beri tanır. Müslümanlığın amentüsünde var. Kader var ve kader denilen şey, insanların olup-biteni kabullenmelerini biraz kolaylaştırıyor. Tamam. Ama “**Kader Planı**” denilen kavram oldukça yeni. Hatta belki hakikat sonrası terimlerin içinde kraliçe olmaya layık bir terim. İlk defa duyduğumu varsayarak bu terimin içindeki mantık/ akıl yürütmeden nasıl bir şey beklenebilir, bunun üzerinde düşünüyorum.

Kader, dinin itaate/ kabullenmeye ve razı olmaya yönlendiren kavramlarından biri. Ama kader planı nedir? Kaderin bir planı olması için, kaderde olan/ olabilecek olanları (buna bazıları “olasılıkları” diyor), önceden belirli bir yöntemle göre tasarlayarak öngörmesi ve bunları belirli bir sistematığe göre birbiriyle ilişkilendirerek, tutarlılık içinde gerçekleşmek üzere dizgeleştirmesi gerekmez mi? Ya da gerekir mi?

Kader, kısmet ve planlama

“Planlama” ne de olsa, modern bir kavramdır. Gerçi “modern”den önce de insanlar mutlaka plan yapıyordu. Eğer yapmasalar, **Pers** orduları ya da **Mısır, Roma** orduları veya **Çin** nasıl savaş yapabilirdi? Ya da bir tekne almak isteyen **Fenikeli** bir tüccar, bu

yatırımı neye göre ve nasıl yapacaktı? O yıl kaç tane amfora yapacağını nasıl bilecekti yatırımcı bir üretici?

Ancak işi kolaylaştırmak için bu tür eski davranışlara şimdilik “strateji” diyelim ve geçelim. Kader, genellikle olumsuz sonuçlarla, büyük felaketlerle ve katastrofik olgularla anılıyor: Depremler, fırtınalar ve seller, yangınlar, özellikle orman yangınları, maden ocağı göçükleri, çöken inşaatlar vb... Ama kader bazen, olumlu olarak da plan yapılabilir. Bu durumda ona, “kader” yerine “kısmet” demeyi tercih ediyoruz. Terminolojik olarak olumlu ve olumsuz sonuçlar için yapılan planlamaları ayırmış oluyoruz böylece. Bu durumda tekrar, “kader”in plan yapma biçimlerine ve mantığına dönebiliriz.

“Kader planı” ne olabilir ve nasıl yapılıyor olabilir? Doğrusu kendimi zora soktuğumun farkındayım, ama Müslümanlığın amentüsüne karşı gelmeden, kader planına karşı çalışılabileceğini düşünüyorum. Belli ki, “kader” bir plan yapıyorsa, bunu olumsuz/ çok korkunç bir durum ortaya çıksın diye yapıyor. Eğer korkunç bir durumla/ “kader planı” uygulama sonuçlarıyla karşılaşmak istemiyorsak, ne yapabiliriz?

Karşı-plan nasıl yapılır?

Bu konuyu önemsememin temelinde şöyle bir düşünce var. Eğer kaderin bir planı varsa, bu kader planına karşı bir “karşı-plan” yapılabilmeli. Ve eğer kader planı üzerinde yeterince iyi düşünür, onun doğasını, davranış ve plan yapma yaklaşımını/ biçimini kavrayabilsek, İslam’a ya da onunun kaderciliği ön plana çıkartmayan yorumuna karşı gelmeksizin, kader planlamasının olumsuz etkilerine karşı, plan yapabiliriz.

Aslında önerim çok basit, ama çok etkili olabilir:

Önerim şu: Türkiye’deki planlama bölümlerinin müfredatına, 3. sınıftan sonra (mastır ve doktora düzeyleri dahil) çeşitli “kader planlaması” dersleri eklenmesi. Bunun çok yararlı ve etkili olacağı bence çok açık. Eğer “kader planının” planlama tarzını ve kodlarını analiz edilebilir hale gelir ve çözersek, “kadere karşı-planının” nasıl yapılacağını ortaya koymuş oluruz.

‘Kader planı’na uygun bir müfredat önerisi

Çok basit...

Hatta bunu kanıtlamak için, “kader planı” müfredatına girebilecek zorunlu ve seçmeli dersler için önerilerimi de hemen sıralayabilirim:

- Deprem Kaderi (zorunlu ders /Z)
- İklim Değişikliği Kaderi (Z)
- Orman Yangını Kaderi (Z)
- Yangın ve Patlamalar Kaderi (eğer kentlerdeki İtfaiye örgütlenmeleri yeteri derecede etkili kamu eğitimi yapıyorsa, Seçmeli/ S)
- Sel Kaderi/ Yağış Rejimlerinin Değişmesi ve Düzensizleşmesi Kaderi (İklim Değişikliği Kaderi Dersi kapsamına göre, Z veya S olabilir)
- Toprak erozyonu ve toprak kaymaları kaderi (İklim değişikliği dersinin içeriğine göre, Z veya S olabilir)
- Tsunami ve Denizi Doldurularak Elde Edilmiş Alanlar Kaderi (Z veya S)
- Madenlerdeki Göçükler ve Grizu Patlamaları Kaderi (Z)
- İnşatta/ Tersanelerde veya Fıtratında Tehlike Olan İş Yerlerinde Kazaya Uğrama Kaderi (bu Z veya alt bölümlere ayrılarak S de olabilir)
- Ekolojik Sorunlarla Karşılaşma Kaderi (Z)
- Kirlenmeler ve Çevreyi Çeşitli Biçimde Zehirlenmeler Kaderi (Z veya “atmosfer”, “toprak”, “su”, “radyasyon” vb. türü alt bölümlere ayrılarak, S de olabilir)
- Kuraklık Kaderi (İklim Değişikliği Kaderi Dersinin içeriğine göre S)
- Biyolojik Çeşitliliğin Azalması Kaderi (İklim Değişikliği Kaderi Dersinin içeriğine göre S)

Elbette “kader planı” derslerini sadece planlama bölümleri için düşünüyor değilim. Kent planlaması bölümlerinden başka sosyoloji, ekonomi/ antropoloji/ etnoloji, hatta mühendislik bölümleri için de çeşitli “kader planı” dersleri tasarlanabilir:

İnşaat mühendisliği bölümlerine örneğin, “Malzemedен Çalma Kaderi”, “Giriş Katında Kolon Kesme Kaderi”, “Sıvılaşabilme Riski Olan Zemin Temel Atma Kaderi” ve jeoloji mühendisliği bölümlerine düpedüz “Deprem Kaderi” vb. gibi, birçok zorunlu ders eklenebilir.

Ama asıl önemlisi, şehir planlama bölümlerine “Mevzi İmar Planıyla Bütüncül Planlarının Delinmesi Kaderi”, “İmar Affı Kaderi”, “İmar Planlarının Uygulanmaması Kaderi”, ya da “Uygulanabilecek Kent Planlarının Yapılamaması Kaderi”, “Deprem Toplanma Alanlarında AVM Yapılması Kaderi”, Doğal Orman/ Çalılık ve Sulak ya da Ağaçlandırılmış Alanların/ Tarımsal Alanların İmara Açılması Kaderi” gibi dersler de mutlaka eklenmeli. Bunlardan bazıları seçimlik olabilir. Ama “Soylulaştırma Kaderi” ve “TOKİ Konutları/ TOKİ’lenme Kaderi” mutlaka zorunlu ders olmalı. Ayrıca ulaşım planlamasında “Ölümcül Trafik Kazaları Kaderi” “Yayaların Otomobil İşgali Altındaki Kentlerde Süzülme Kaderi” vb. dersleri,” Millet Bahçesi Kaderi”, “Şehir Hastanesi Kaderi” kesinlikle bulunmalı.

Sosyoloji/ antropoloji bölümlerinde “Erkek Egemen/ Ataerkil Ailelerde Kadınların/ Kız Çocuklarının Öldürülmesi Kaderi”, “Kadınların (iktidardaki parti Taliban olmasa bile) Evlere Kapatılması/ Eğitilmemesi Kaderi”, “Kız Çocuklarının 6 Yaşında Evlendirilebilmesi Kaderi” mutlaka zorunlu ders olmalı. Ayrıca “Eşitsizlik, Ayrımcılık, Irkçılık/ Ötekileştirme ve Herhangi bir Biçimde Farklı Olanın/ Azınlıkta Kalanın Aşağılanması Kaderi”, “Rüşvet Verme-Alma, Kayırma ve Kamu Kaynaklarını Çalma Kaderi”, “Adaletsizlik, Adaletsiz Yargı Kaderi” hatta hukuk, siyaset bilimi bölümlerinde “Haksız İşten Atılmalar, Hapislik Kaderi”, “Polis Baskısı/ Zorbalığı Kaderi”, “Despotizm ve İşkenceye-Zulme Uğrama Kaderi”, “Demokrasiyi Hiç Yaşamadan Ölme Kaderi”... Ekonomi bölümlerine “Ekonomik Kriz Kaderi”, “Sadece İnşaat Üreterek Dünyanın Kışkırdığı Ekonomi Olma Kaderi” “Enflasyon Kaderi”, “Nas Ekonomisi Kaderi” vb. gibi planlamalarla ilgili dersler.

Bu alanlarda plan/ kader planları nasıl yapılıyor, plan nasıl uygulanıyor? Gördüğümüz gibi eğer bu ve daha bunlara benzeyen pek çok alandaki “kader planlarını” inceleyecek olursak ve planların nasıl yapıldığını, çalıştığını ve etkili olduğunu iyice analiz edebilirsek,

bir anlamda, kader planı yapma ustası olabilecek derecede becerikli olursak, “kadere karşı planları” da o derecede etkili ve başarılı olarak tasarlayabiliriz.

Ancak daha paragrafın sonuna gelmeden bile, “karşı-kader planı” ustası olmak için, sadece üniversitelerin yeterli olmayacağını, bütün toplumun bu eğitimden geçmiş olmasının gerekli olduğunu söylemekte olduğunuzu duyar gibiyim. Bunun için de “Özgürlüklerden Mahrum Olma Kaderi” “Sansür ve Baskı Altındaki ya da Yalan Söyleyen Medya ile Yetinme Kaderi” vb. gibi dersler önereceksiniz. Ama hiç gerek yok. Ülke, doğusundaki Kürtlerden batısındaki Egelilere kadar, bu kader planı dersinin içinde yetişti ve yetkinleşti.

Hepimiz “kader planı” dersini/ derslerini artık fazlasıyla aldık.

Sanırım bu bilgi, politikacı olsun veya olmasın, “karşı-kader planı” yapmakta pek çok kadını ve erkeği/ insanı ustalaştırdı.

Bu ustalığımızı kullanalım artık...

Akın Atauz